

Straatgras

Berichten uit het Natuurmuseum Rotterdam
ISSN 0923-9286 jaargang 9 nummer 1 maart 1997

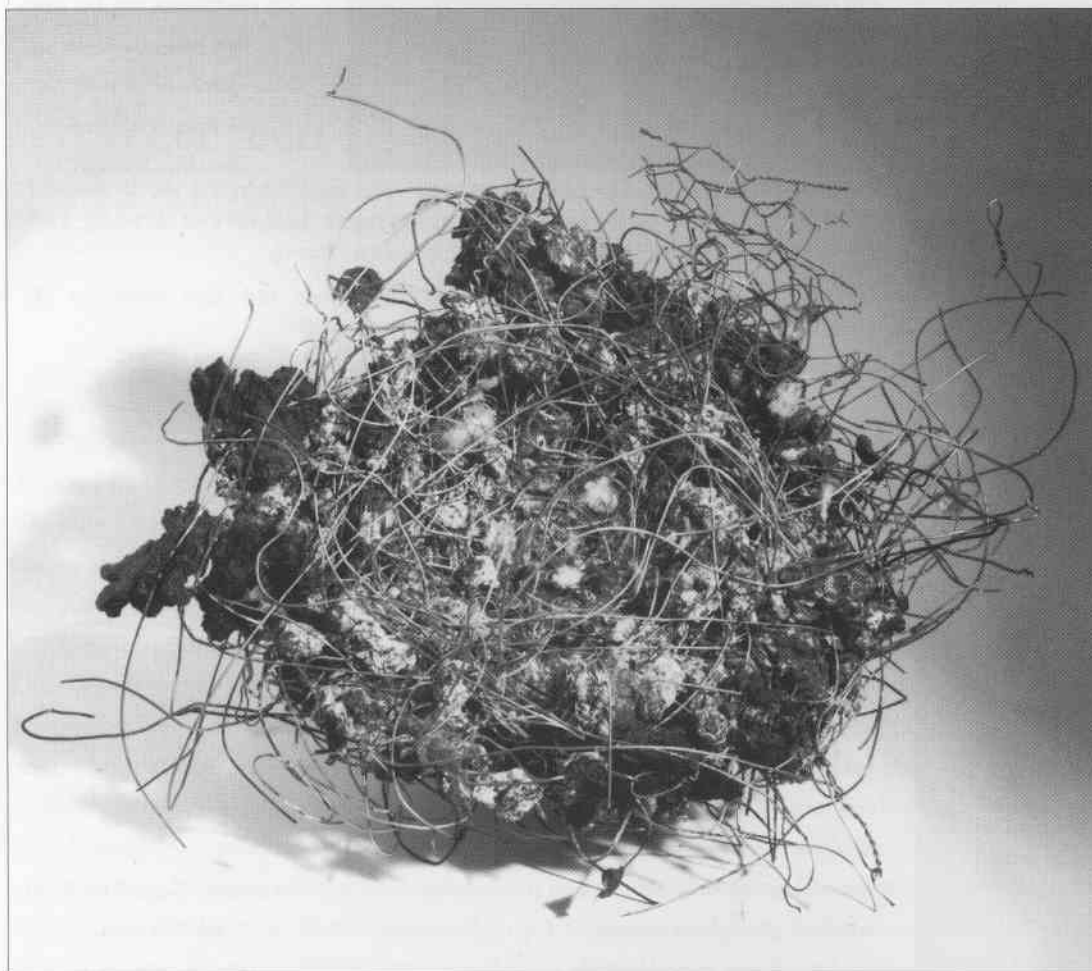
NATUUR
MUSEUM
ROTTERDAM

aanwinstnummer 97-015

IJzeren nest

De natuur in stedelijke en industriële omgeving heeft een meer dan warme belangstelling van het museum. Na de melding, medio februari, van een 'ijzeren nest' aangetroffen op het terrein van de Esso Raffinaderij Rotterdam, aarzelde de conservator vogels dan ook geen moment om zich naar de Botlek te spoeden om polshoogte te nemen. De aanvankelijke angst dat het een roestig oud bed zou zijn, bleek ongegrond: het is een nest van een stadsduif *Columba livia domestica*, gevonden tijdens een lasklus op tien meter hoogte in toren 6702 van

de 'waterstofplant'. Het bouwsel bestaat uit stukjes roestvrij staal draad, wat kippengaas en is rijkelijk doorspekt met verdroogde uitwerpselen waardoor het een stevig geheel vormt. Vanwege veiligheidsvoorschriften hadden men het nest moeten verwijderen. De vogelconservator mocht het uit handen van de vinders Ben Elfring en Gerard de Bruin ontvangen. Aanwinstnummer 97-015, een sterk staaltje van aanpassing aan de vegetatieloze vindplaats, is al gebombardeerd tot *pièce de resistance* van de komende tentoonstelling over stadsecologie.

INHOUD:

- Een ijzeren duivennest
- De geschiedenis van het Natuurhistorisch museum Rotterdam deel 3 Brand!
- Verwilderde hemelbomen
- Planten-onderzoek voor iedereen
- Ingezonden brief
- Column: Vage grenzen 2
- Museumnieuws: Flip de Nooyer, vogelfotograaf; Bibliotheek in opbouw; Penju 96; Beesten; Tentoonstellingsagenda

Het ijzeren duivennest:
gewicht 1100 g,
hoogte tot nestrand 14 cm,
lengte x breedte nestkom:
25 x 25 cm.; dezelfde maten
inclusief ijzeren uitsteeksels
20 x 40 x 40 cm.
(foto: Rob 't Hart)

Een ijzeren duivennest

door
Kees Moeliker

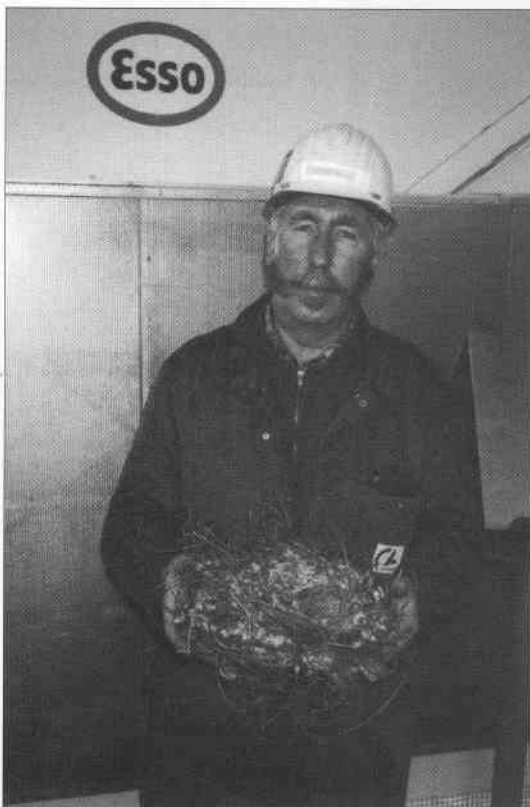
- vervolg van de voorpagina - Op 13 februari, de dag waarop ik het ijzeren nest ging ophalen, zwiepte een gure storm de regenvlagen over het terrein van de Esso Raffinaderij. De toch al mistroostige omgeving werd er niet vrolijker van. Gelukkig kreeg ik niet de kans om er depressief van te worden, want Cor van Brug (die mij over het nest had getipt) leidde me, op zoek naar mogelijke nestbouwers, enthousiast langs de wirwar van buizen, destillatietorens, afsluiters, powerformers en roodgloeiende ovens.

We ontdekten op het hele terrein welgeteld vijf stadsduiven die lekker droog en warm onder een enorme dampende leiding op mooi weer zaten te wachten. Cor biechtte op dat ze af en toe wat bijvoeren, 'want ze vinden hier nog geen broodkruimel'. Ook materiaal waar duiven doorgaans hun schamele nesten van weten te maken (een paar losse takjes is al voldoende) was nergens te bekennen: de raffinaderij is op wat grasperkjes na volkomen vegetatieloos. Cor hield er de spanning goed in. Nog even langs de flexikoker, het paradepaard van de raffinaderij,

voordat we bij de werkplaats zouden zijn waar het ijzeren nest op 'de meneer van het Natuurmuseum' wachtte. Ook al was het nog lang geen 1 april, ik zag het roestige oude ledikant al voor me: het zou een goede grap geweest zijn.

De vindplaats van het nest, tien meter hoog in toren 6702 van de waterstofplant.
(foto: Kees Moeliker)

Destillatietoren 6702

Gelukkig bleek het allemaal serieus te zijn. Ik ontving het stekelige bouwwerk uit handen van de vinder Gerard de Bruin. Het stonk onmiskenbaar naar duivenstront en ook de aanwezigheid van witte eierschalen bevestigde mijn vermoeden van de identiteit van de makers: *Columba livia domestica*. De maten van het nest en de hoeveelheid uitwerpselen wijzen op een lange historie van gebruik. Duiven plegen namelijk genoeg te nemen met slechts een paar takjes (of ijzerdraadjes), leggen dan doorgaans twee eieren en hogen in de loop van de broedperiode het nest een beetje op met hun eigen afval. Bij een volgend legsel volgt wat nieuw nestmateriaal en kakken ze vrolijk verder. Op deze manier heeft waarschijnlijk ook dit nest zijn uiteindelijke vorm en stevigheid gekregen. Op de terugweg gingen we nog even langs de vindplaats:

De vinder, Gerard de Bruin, met het nest.

(foto: Kees Moeliker)

destillatietoren 6702 van het deel van de raffinaderij waar waterstof gemaakt wordt. Op een hoogte van ruim tien meter, onder een balkonnetje, tussen een afsluiter en de mantel van de toren had een duivenechtpaar het nest gemaakt. Niets had ze ervan weerhouden, niet de eeuwigdurende herrie, de rotte-eieren lucht of het gebrek aan koude patat of ander menselijk afval waar stadsduiven zich normaliter mee in leven houden. Ze namen het voor lief en bouwden zelfs hun nest van hetgeen voorhanden was: ijzer en wat plukjes isolatiemateriaal. De hoeveelheid uitwerpselen doet vermoeden dat er ook werkelijk duiven op het nest zijn grootgebracht. Stel je

voor: zo'n hulpeloos duifje, eigenlijk niet meer dat een embryo met een kaal en dun roze velletje, tussen het ijzerdraad, de kans op verwonding moet enorm zijn.

Navraag en wat neuzen in de literatuur bracht aan het licht dat het gebruik van onnatuurlijk nestmateriaal vaker voorkomt, met name bij bewoners van het urbane gebied. Zo plegen Amsterdamse duiven nesten van plastic patatvorkjes te maken, staan merels bekend om hun kwistig gebruik van plasticzakken en zijn er in de Europoort zilvermeeuwen gezien die hun nestkuiltjes hadden gelaardeerd met...ijzerdraad.

De geschiedenis van het Natuurhistorisch Museum Rotterdam deel 3 Brand!

door
J.G.B. Nieuwenhuis

N.R.C. 2-2-1933 nr. 2.

Weer een zware brand te Rotterdam.

In een blok panden aan den Westzeedijk. De brandweer moest met vrijwel al het groote materiaal tegen den buitengewoon gevaarlijken brand strijden. Een groot pakhuis met lompen totaal vernield.

De collectie van het aangrenzende Natuurhistorische museum grootendeels verloren.

Krantenkop uit het N.R.C.
van 2 februari 1933.

Omstreeks zes uur in de namiddag van 1 februari 1933 breekt brand uit in het lompenpakhuis van de firma M.M. de Vries, dat zich naast het schoolgebouw bevindt en waarin zich grote voorraden touwwerk, zeildoek, balen lompen, oud papier en een zeer grote voorraad rubberafval en autobanden liggen opgeslagen.

Dit pakhuis bestond uit twee aaneengebouwde houtloodsen met vele openingen, hetgeen voor houtvoorraden een vereiste is. In een oogwenk onstond een enorme vuurzee waartegen de brandweer vrijwel machteloos stond. Een half uur later vatte het dak van de school, waarin zich het museum bevond, vlam, benevens de achterzijde van een aantal huizen aan de

Westzeedijk. Aangezien de zolder was volgepakt met schoolbanken vond het vuur hier gretig voedsel. Daar het museum op de bovenste verdieping van de school gehuisvest was, stond al direct vast dat de collecties grote schade zouden oplopen. Bij het blussingswerk was brandmeester Van Roon, een broer van de oprichter G. van Roon, speciaal belast met de leiding van het spuiten op de in brand geraakte school. Er werd een enorme hoeveelheid water naar binnen gespoten en naderhand zou blijken dat de zolder en het dak geheel verbrand waren en dat het ook op de bovenverdieping had gebrand. Op de benedenverdieping had alleen de gang gebrand. In de lokalen stond het bluswater 30 cm hoog,